

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΑΤΡΩΝ
UNIVERSITY OF PATRAS

ΑΝΟΙΚΤΑ ακαδημαϊκά μαθήματα ΠΠ

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ: ΠΛΑΤΩΝ ΚΑΙ Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΩΝ ΙΔΕΩΝ

Διάλεξη 02: Εισαγωγή στον Πλάτωνα (β' μέρος)

Οι πλατωνικοί διάλογοι ως κείμενα μυθοπλασίας και (φιλοσοφικό θέατρο) πρόζας. Χρονολόγηση, ταξινόμηση, γνησιότητα. Εισαγωγή στον *Χαρμίδην*: Τα πρόσωπα, η πλοκή, η δραματική χρονολόγηση και η τοπογραφία, η πολυστρωματική ερμηνευτική του διαλόγου. Η εναρκτήρια περίοδος.

Νικόλαος Γ. Χαραλαμπόπουλος
Τμήμα Φιλολογίας

Σκοποί ενότητας

Βασικός σκοπός της εισαγωγικής διάλεξης (β' μέρος) είναι η προσέγγιση των πλατωνικών διαλόγων ως κειμένων μυθοπλασίας. Επίσης εξετάζεται η χρονολόγηση, η ταξινόμηση και η γνησιότητά τους.

Περιεχόμενα ενότητας

1. Πλατωνικοί διάλογοι:

- ως κείμενα μυθοπλασίας
- ως φιλοσοφικό θέατρο (πρόζας).

2.Χρονολόγηση

3.Γνησιότητα

4.Ταξινόμηση

5. Εισαγωγή στον *Χαρμίδην*:

- Τα πρόσωπα
- η πλοκή
- η δραματική χρονολόγηση
- η τοπογραφία
- η πολυστρωματική ερμηνευτική του διαλόγου.

6. Η εναρκτήρια περίοδος.

Περιγραφή του μαθήματος

Με την εισαγωγική διάλεξη (δεύτερο μέρος) αναδεικνύεται η προσέγγιση των πλατωνικών διαλόγων ως κειμένων μυθοπλασίας και εξετάζεται η χρονολόγηση, η ταξινόμηση και γνησιότητά τους. Παράλληλα γίνεται εισαγωγή στον *Χαρμίδην*, στην οποία παρουσιάζονται τα πρόσωπα, η πλοκή, ο τόπος, ο χρόνος και η πολυπρισματική ερμηνευτική του διαλόγου.

Χρονολόγηση πλατωνικών διαλόγων

Η χρονολόγηση αυτή είναι σύμφωνα με τις τετραλογίες του Θρασύλλου

<i>Ευθύφρων</i>	Βασίλειος στοά	Δραματικός	Άνοιξη 399
<i>Απολογία</i>	Δικαστήριο	Δικανικός λόγος	Μάιος-Ιούνιος 399
<i>Κρίτων</i>	Φυλακή	Δραματικός	Ιούνιος-Ιούλιος 399
<i>Φαίδων</i>	Φλιούς-Φυλακή	Μικτός	Ιούνιος-Ιούλιος 399
<i>Κρατύλος</i>	απροσδιόριστο	Δραματικός	≤422
<i>Θεαίτητος</i>	Μέγαρα-Γυμνάσιο στην Αθήνα	Μικτός	Άνοιξη 399

Χρονολόγηση πλατωνικών διαλόγων

Σοφιστής	Γυμνάσιο στην Αθήνα	Δραματικός	Άνοιξη 399 (την επόμενη μέρα)
Πολιτικός	Γυμνάσιο στην Αθήνα	Δραματικός	Άνοιξη 399 (την ίδια μέρα)
Παρμενίδης	Αγορά-Μελίτη (σημ. Διονυσίου Αρεοπαγίτου-Θησείο)	Αφηγηματικός	Αύγουστος 450
Φίληβος	απροσδιόριστο	Δραματικός	αχρονολόγητο
Συμπόσιον	απροσδιόριστο-οικία Αγάθωνος	Μικτός	Φεβρουάριος 416
Φαίδρος	Ιλισσός (σημ. Καλλιρρόης, Βασ. Κωνσταντίνου)	Δραματικός	418-416

Χρονολόγηση πλατωνικών διαλόγων

<i>Αλκιβιάδης Μείζων</i>	απροσδιόριστο	Δραματικός	αρχές 432
<i>Αλκιβιάδης Ελάσσων</i>	καθ' οδόν προς ναό	Δραματικός	αρχές 432 ή μέσα 429
<i>Ίππαρχος</i>	απροσδιόριστο	Δραματικός	αχρονολόγητο
<i>Ερασταί</i>	Σχολείο Διονύσου	Αφηγηματικός	αχρονολόγητο
<i>Θεάγης</i>	Στοά του Διός	Δραματικός	αχρονολόγητο
<i>Χαρμίδης</i>	Παλαίστρα του Ταυρέα (σημ. Μακρυγιάννη-Κουκάκι)	Αφηγηματικός	Μάιος 429

Χρονολόγηση πλατωνικών διαλόγων

Λάχης	απροσδιόριστο	Δραματικός	Χειμώνας 424
Λύσις	Παλαίστρα	Αφηγηματικός	+ - 409
Ευθύδημος	Οικία (;)-Λύκειο	Μικτός	>_407
Πρωταγόρας	Δημόσιος χώρος- Οικία και αυλή Σωκράτους- Δρόμος-Οικία Καλλίου	Μικτός	+ - 433/2
Γοργίας	Δημόσιος χώρος- Ιδιωτικός χώρος	Δραματικός	431-404
Μένων	Δημόσιος χώρος	Δραματικός	402

Χρονολόγηση πλατωνικών διαλόγων

<i>Ιππίας Μείζων</i>	Δημόσιος χώρος	Δραματικός	421-416
<i>Ιππίας Ελάσσων</i>	Σχολείο Φειδοστράτου	Δραματικός	421-416 (δύο μέρες μετά)
<i>Ἴων</i>	Δημόσιος χώρος	Δραματικός	413
<i>Μενέξενος</i>	Ἐξω από την Αγορά	Δραματικός	Χειμώνας 401/400
<i>Κλειτοφών</i>	απροσδιόριστο	Δραματικός	421-416
<i>Πολιτεία</i>	Οδός προς Πειραιά – Οικία Κεφάλου στον Πειραιά	Αφηγηματικός	431-403
<i>Τίμαιος</i>	Οικία Κριτίου	Δραματικός	Αύγουστος 429
<i>Κριτίας</i>	Οικία Κριτίου	Δραματικός	Αύγουστος 429 (ίδια μέρα) 9

Χρονολόγηση πλατωνικών διαλόγων

<i>Μίνως</i>	απροσδιόριστος	Δραματικός	αχρονολόγητο
<i>Νόμοι</i>	Οδός από Κνωσό προς Ψηλορείτη	Δραματικός	αχρονολόγητο
<i>Επινομίς</i>	απροσδιόριστο	Δραματικός	αχρονολόγητο

Χρονολόγηση πλατωνικών διαλόγων: νοθευμένοι

<i>Περί δικαίου</i>	απροσδιόριστο	Δραματικός	αχρονολόγητο
<i>Περί αρετής</i>	απροσδιόριστο	Δραματικός	αχρονολόγητο
<i>Δημόδοκος</i>	απροσδιόριστο	Αφηγηματικός	αχρονολόγητο
<i>Σίσυφος</i>	απροσδιόριστο	Δραματικός	αχρονολόγητο
<i>Ερυξίας</i>	Στοά του Διός	Αφηγηματικός	<_ 415
<i>Αξίοχος</i>	Ιλισσός-Οικία Αξιόχου	Αφηγηματικός	αχρονολόγητο

Γνησιότητα πλατωνικών διαλόγων

Το κριτήριο γνησιότητας σχετίζεται με το πόσο πιστά ανταποκρίνεται η ταυτότητα του υπό αμφισβήτηση διαλόγου σε ό,τι κάποιος περιμένει από τον συγγραφέα των φιλοσοφικών διαλόγων.

Ταξινόμηση πλατωνικών έργων

Τα έργα του Πλάτωνος μπορούν να ταξινομηθούν σε τρεις κατηγορίες με βάση τη γνησιότητά τους:

- Γνήσια
- Νόθα
- Αμφισβητούμενα ή επαμφοτερίζοντα

Λόγοι μελέτης διαλόγων αμφιβόλου γνησιότητας

Οι λόγοι μελέτης διαλόγων αμφιβόλου γνησιότητας είναι τρεις:

1. Μερικά έργα ενδέχεται να συνετέθησαν τον 4^ο αιώνα π.Χ. από συγγραφείς εξοικειωμένους με την παράδοση της Ακαδημίας των δυο πρώτων γενεών μετά το θάνατο του Πλάτωνος.
2. Η σύνθεση σύντομων διαλόγων στο πλατωνικό ύφος από συγγραφείς που δεν σχετίζονται με την Ακαδημία αποκαλύπτει την απήχηση του Πλάτωνος στο ευρύ κοινό.
3. Υπάρχει πιθανότητα ανάμεσα στην ομάδα των αμφισβητούμενων έργων να βρίσκεται και κάποιο γνήσιο.

Εισαγωγή στον *Χαρμίδα*

- Ο *Χαρμίδα* είναι ένας απορητικός διάλογος με θέμα τη σωφροσύνη.
- Η αφηγηματική μορφή του διαλόγου επιτρέπει στους θεατές/ακροατές την πρόσβαση στα συναισθήματα, τις αντιδράσεις και τις κινήσεις των συμμετεχόντων.
- Πρόσωπα: Ο Σωκράτης, ο *Χαρμίδα* και ο Κριτίας.
- Τόπος: η παλαίστρα του Ταυρέα.

Δομή διαλόγου

Η δομή του διαλόγου στηρίζεται πάνω στους ακόλουθους άξονες:

- Την ανταγωνιστική-παραπληρωματική σχέση ανάμεσα στην ομορφιά του προσώπου, του σώματος και της ψυχής.
- Τη σωματικότητα της ψυχής και την προτεραιότητα της ψυχικής έναντι της σωματικής γυμνότητας.
- Τη φυσική ομορφιά ως δύναμη αναιρετική του λόγου και της συνείδησης.
- Τη σύλληψη του σώματος ως όλου με τη συνακόλουθη ολιστική θεώρηση της ψυχής.

Η εναρκτήρια συνομιλία

Τρεις είναι οι βασικές λειτουργίες της πρώτης συνομιλίας ανάμεσα στον Σωκράτη και τον Κριτία:

1. Τίθεται από την αρχή το δίπολο πάνω στο οποίο θα δομηθεί ο διάλογος: ο Σωκράτης αναζητά νέους με σωματικά ή/και πνευματικά χαρίσματα.
2. Η επιλογή του Κριτία να εστιάσει στην ομορφιά, αποσιωπώντας τις άλλες εναλλακτικές, καθορίζει το χαρακτήρα της ακόλουθης ανταλλαγής απόψεων.
3. Σε ένα μετακειμενικό επίπεδο το τρισκελές σωκρατικό ερώτημα μπορεί να ερμηνευθεί ως αποτύπωση των εναλλακτικών ταυτοτήτων του έργου.

Συμπέρασμα διαλόγου

- Οι συνομιλητές δεν καταφέρνουν να διατυπώσουν έναν ικανοποιητικό ορισμό για τη σωφροσύνη.
- Ο Σωκράτης παραδέχεται ότι απέτυχαν να ανακαλύψουν την ουσία της έννοιας.

<http://www.history.com/topics/ancient-history/socrates>

Τέλος Ενότητας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Πανεπιστήμιο Πατρών, Νικόλαος Γ. Χαραλαμπόπουλος, Τίτλος μαθήματος: «Αρχαία Ελληνική Φιλοσοφία: Πλάτων και η Θεωρία των Ιδεών. Διάλεξη 02: Εισαγωγή στον Πλάτωνα (β' μέρος). Οι πλατωνικοί διάλογοι ως κείμενα μυθοπλασίας και (φιλοσοφικό θέατρο) πρόζας. Χρονολόγηση, ταξινόμηση, γνησιότητα. Εισαγωγή στον *Χαρμίδην*: Τα πρόσωπα, η πλοκή, η δραματική χρονολόγηση και η τοπογραφία, η πολυστρωματική ερμηνευτική του διαλόγου . Η εναρκτήρια περίοδος».

Έκδοση: 1.0. Πάτρα 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:

<https://eclass.upatras.gr/courses/LIT1905/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Μη Εμπορική Χρήση Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Πατρών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «**Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση**» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

